

Вострікова В. В.*

**ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК УЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
В ПРОЦЕСІ ОПАНУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

У статті розглядаються шляхи вдосконалення мовленнєвої компетенції вчителів іноземної мови, зокрема самоосвітньої діяльності з використанням навчальної он-лайн платформи.

Неперервність здобуття знань в умовах постіндустріальної економіки стає основним принципом функціонування освітньої системи в цілому, що передбачає залучення до освітнього процесу людини впродовж усього її життя. Цілком закономірно, що пріоритетним питанням освіти залишається підвищення професійного рівня вчителя, здатного самостійно і творчо виконувати професійні функції, усвідомлювати особистісне і суспільне значення педагогічної діяльності, спираючись на вітчизняний та європейський досвід. Суттєвим інструментом європейського єднання, цінністю європейської освіти визнана мова. Тому, зрозуміло, що до вчителя іноземної мови, його професіоналізм висуваються серйозні вимоги. Допомогти вчителю в його професійному зростанні покликані засоби сучасних ІКТ.

Інформаційно-комунікаційні технології – технології опрацювання інформації за допомогою комп'ютера та телекомунікаційних засобів. Перш за все підкреслимо: зв'язок термінів «комунікація» та «інформація» з технологіями зафіксований у терміні, який з'явився порівняно недавно – *інфокомунікаційні технології*, які підкреслюють подвійний характер технології – інформаційний зміст (інформаційне середовище) та комунікативні можливості (засіб зв'язку), створеним словосполученням, під яким ми розуміємо систему методів і способів вводу, обробки, збереження, виводу, пошуку та передачі інформації в комп'ютерних мережах [3]. Традиційно їх поділяють на технології синхронної (он-лайнової) (чат і ICQ) та асинхронної (оф-лайнової) комунікації (електронна пошта, телеконференції). Дані технології забезпечують як міжособистісну, так і односторонню комунікацію; інтерактивний режим роботи з навчальним матеріалом, зручний доступ до інтегрованих баз знань, довідників, зосереджених у комп'ютерних фондах, включених у телекомунікаційну мережу; діалогізацію навчального процесу, який здійснюється в особливому інформаційно-комунікаційному середовищі (найближче оточення студента та інших суб'єктів освітнього процесу з використанням комп'ютерних і комунікаційних технологій, що забезпечує сприятливі умови їхньої діяльності для досягнення цілей освіти) [2].

Головні нормативно-правові документи Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України зазначають: «Педагогічні та

* © **Вострікова В. В.**

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

науково-педагогічні працівники зобов'язані постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру» (Закон України «Про освіту»); «Підготовка педагогічних і науково-педагогічних працівників, їх професійне самовдосконалення – важлива умова модернізації освіти» (Національна доктрина розвитку освіти).

У зв'язку із запровадженням вивчення з вересня 2013 року в загальноосвітніх навчальних закладах другої іноземної мови, професійне вдосконалення вчителя набуває особливого звучання не тільки для вчителя, закладів післядипломної освіти педагогічних кадрів, а й наступних партнерів МОН України у вищезазначених аспектах, як-то Гете-Інститут в Україні та Британська Рада в Україні.

Ситуація з викладанням другої іноземної мови (не в останню чергу у зв'язку із пріоритетним вибором німецької мови учнями та батьками п'ятикласників у Херсонській області) вимагає створення сучасного навчально-методичного забезпечення та подолання усталених стереотипів щодо ролі вчителя в навчально-виховному процесі з іноземної мови з ретранслятора – передавача інформації на користь партнера по спілкуванню з учнями. Саме тому Гете-Інститут сприяє професійному розвитку вчителя німецької мови через створення нової Програми для інститутів післядипломної освіти, проведення тренінгів для вчителів в обласних центрах України, забезпечення методичною літературою, через участь у практичних, мережних семінарах в Україні та Німеччині, сприяє вдосконаленню професійної компетенції вчителів.

Цікавим та інноваційним засобом самоосвітньої діяльності вчителів німецької мови є навчальні он-лайн платформи, які останнім часом набувають все більшого застосування серед учителів німецької мови, студентів, учнів, надають можливість вдосконалювати свою мовленнєву компетенцію в процесі опанування сучасних ІКТ. Адже навчання з використанням сучасних інноваційних технологій якісно перевищує класичну освіту. Воно інтегрує процеси, які не можна об'єднати в межах класичної освіти: навчання, працевлаштування, планування кар'єри, забезпечує неперервну освіту, виступає ефективним засобом у професійному розвитку вчителя іноземної мови, що і визначило актуальність нашого дослідження.

Отже, мета нашої статті полягає в аналізі перспективного досвіду використання навчальної он-лайн платформи як ефективного засобу професійного розвитку вчителів іноземної мови, обґрунтуванні основних умов, напрямів її застосування.

Проблемі професійного становлення вчителя, його зростанню та розвитку було присвячено низку робіт видатних науковців. Розвитку системи післядипломної педагогічної освіти були присвячені роботи В. Блекберна, Р. Балама, Ф. Бухбергера, Л. Ведернікової, Л. Гранюк, І. Жуковського, К. Колодочкіної, К. Корсак, Є. Лисової, Л. Сігаєвої, І. Степанищева,

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

А. Шевченко. Проблеми неперервної освіти висвітлено в роботах А. Алексюка, С. Архангельського, В. Бондаря, С. Вершовського, В. Воронцової, С. Гончаренка, І. Зязюна, А. Лігоцького, О. Падалки, В. Паламарчук, М. Фіцули та інших, де вона розглядається як багатопланове явище, а за своїми цільовими функціями виступає як умова і процес всебічного розвитку особистості, поступового збагачення її творчого потенціалу, тобто спрямована не тільки на підготовку, але й на постійний розвиток особистості як активного суб'єкта праці, пізнання, спілкування. Питанню використання засобів ІКТ в процесі вивчення іноземної мови приділили увагу С. Богомолов, М. Богомолов, Т. Гуріна, Н. Антонюк, Г. Шклярчук.

Комп'ютерні програми відкривають широкі можливості для вдосконалення процесу навчання, викладання, опанування іноземної мови, що відбувається за умови постійної активної взаємодії всіх учасників. Це зумовлено наявністю в навчальних он-лайн платформах нових дидактичних функцій, які неможливо відтворити у відеофонограмі, здійснюється навчання та контроль засвоєння широких сфер спілкування іноземною мовою в різних режимах самостійного пошуку і на різних рівнях складності. Спілкування з іншими учасниками он-лайн платформи дозволяє створити таке мовне середовище, яке позитивно впливає на вдосконалення мовленнєвої компетенції вчителів іноземної мови, через виконання різноманітних завдань, накопичення дидактичних матеріалів, збагачує його методичний багаж, надає можливість професійного розвитку вчителя.

Суттєву проблему ми вбачаємо в тому, що вчитель іноземної мови, маючи певний рівень сформованості необхідних фахових компетенцій, у тому числі й мовленнєвої компетенції, на жаль, зазвичай обмежує свою комунікацію рамками шкільної програми, звужуючи коло своїх висловлювань до стандартних. Як відомо, лексичне насичення мовлення потребує активного використання, в іншому випадку лексика стає пасивною до рівня впізнавання окремих лексичних одиниць в тексті чи на слух, і, урешті решт, зникає з пам'яті. Тому цілком зрозуміло, що процес викладання іноземної мови роками лише за одним шкільним підручником не буде сприяти збагаченню мовленнєвої компетенції, удосконаленню комунікативної компетенції, яка для вчителів іноземної мови є провідною. Співпраця в початковій он-лайн платформі допомагає учасникам значно розширити коло тем спілкування від особистісних до професійних, адже цей засіб ІКТ спонукає не лише на виконання запропонованих завдань, але й участь у форумах, дискусіях, відкритих чатах.

Як було зазначено вище, Гете-Інститут в Україні в якості партнерської організації сприяє всеохоплюючому, прискореному інформуванню фахівців з іноземних мов стосовно інновацій у викладанні та набутті ними професійно необхідних умінь та навичок. Навчальна он-лайн платформа дозволяє в індивідуальному режимі опрацювання завдань та обговорення з мо-

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

дератором для вчителів з різним педагогічним досвідом та інтересами. Таким чином, діяльність у навчальній он-лайн платформі забезпечує учасникам:

- поліпшення професійного рівня вчителів німецької мови шляхом ознайомлення з інтерактивними технологіями навчання і впровадження у практику викладання;

- надання практичної допомоги українським учителям у покращенні розмовної мови шляхом проведення бесід і тренінгів, що може відбуватись через обговорення певних питань он-лайн платформи на сайті у формі форуму, листування, або ж живе спілкування в чаті.

Форми роботи в навчальній он-лайн платформі можуть бути різними: індивідуальними, груповими, парними. Доречним буде зазначити такі переваги навчальної он-лайн платформи:

- кінцевий результат, досвід, набутий у спеціально створеному середовищі, як правило переносяться в зовнішній світ;

- можливість отримання зворотного зв'язку від усіх членів групової взаємодії;

- можливість використовувати досвід інших учасників групи у власному професійному зростанні;

- кожен учасник комунікації потрапляє в обставини, що спонукають до рефлексії [3].

Визнаючи важливу роль організаційних форм, методів і засобів навчання дорослих в умовах інноваційного розвитку післядипломної педагогічної освіти, більшість дослідників головною проблемою називають питання модернізації та її зміст відповідно до практичної професійної діяльності і державних вимог до професійної підготовки педагогів. Зміст освіти є ключовою складовою в трансформаціях, що характеризують сучасну освіту [1].

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що використання навчальної он-лайн платформи є ефективним засобом самоосвітньої діяльності вчителя іноземної мови, що сприяє вдосконаленню мовленнєвої компетенції вчителів іноземної мови та має застосовуватись цілеспрямовано і системно, спираючись на прагнення вчителя до саморозвитку та самовиховання.

У подальшій дослідницькій роботі нами передбачається розглянути питання сучасних підходів до розвитку іншомовного спілкування вчителів іноземної мови.

Література:

1. Мельник В.В. Інтеракція в освітньому процесі: технологія організації // В. В. Мельник. – Управління школою. – 2006. – №13. – С. 15–34.
2. Шелест Л. Сучасні мультимедійні технології в навчанні англійської мови / Л. Шелест // Англійська мова та література. – 2011. – № 4. – С. 5–8.
3. Шклярук Г. О. Інтенсифікація навчання іноземної мови з використанням комп'ютерних технологій / Г. Шклярук // Англійська мова та література. – 2011. – № 22–23. – С. 2–4.